

Asia: VN/1764/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lemmikkieläinten siirtoja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tulli valvoo eläinterveysviranomaisten ohella eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamista, kun eläimiä tai tuotteita siirretään jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon (eläintautilaki 76/2021) sekä lemmikkieläinten muita kuin kaupallisia siirtoja EU:n ulkopuolelta (laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019, jäljempänä tuontivalvontalaki). Luonnoksessa ehdotetut muutokset eläintautilakiin ja tuontivalvontalakiin eivät vaikuttaisi merkittävästi Tullin toimivaltaan lemmikkieläinten siirtojen valvonnassa.

Eläintautilaki

Tullilla ei ole lausuttavaa eläintautilakiin ehdotettuihin muutoksiin. Tulli haluaa kuitenkin käyttää mahdollisuuden lausua eläintautilain 93 §:stä, jossa säädetään toimenpiteistä, kun jäsenvaltioiden välisiä siirtoja koskevia vaatimuksia on rikottu. Eläintautilain 93 § 2 momentin mukaan ”jos puutteita ei ole mahdollista korjata tai niitä ei ole korjattu asetetussa määräajassa, aluehallintovirasto tai Tulli voi määrätä eläimen lopetettavaksi tai tuotteen hävitettäväksi.” Tuontivalvontalain 14 §:n mukaan ”jos eläin tai tavara taikka niiden tuonti ei täytä tai epäillä, että se ei täytä tuonnille asetettuja vaatimuksia, toimivaltaisen valvontaviranomaisen on ryhdyttävä valvonta-asetuksessa, lemmikkieläinasetuksessa tai tässä laissa säädettyihin toimenpiteisiin.--” Lemmikkieläinasetuksen ((EU) 576/2013) 35 artiklan 1. kohdan mukaan ”jos 33 ja 34 artiklassa säädettyissä tarkastuksissa käy ilmi, että lemmikkieläin ei täytä II tai III luvussa säädettyjä edellytyksiä, toimivaltaisen viranomaisen on virkaeläinlääkäriä ja tarvittaessa omistajaa tai valtuutettua henkilöä kuultuaan päätettävä -- c) viimeisenä keinona, kun palauttaminen ei ole mahdollista ja eristäminen ei ole käytännöllistä, lopettaa lemmikkieläin lemmikkieläinten suojelua lopettamishetkellä koskevien sovellettavien kansallisten sääntöjen mukaisesti.” Tulli valvoo myös laissa eläinten hyvinvoinnista (693/2023, jäljempänä eläinten hyvinvointilaki) säädettyä alle kuuden kuukauden ikäisten koiran- ja kissanpentujen tuontikieltoa (lain 39 §). Eläinten hyvinvointilain 99 § 2 momentin mukaan ”jos eläin tuodaan maahan 39 §:n vastaisesti eikä tilannetta voida korjata mainitussa pykälässä tarkoitetulla palautuksella lähtömaahan, valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja lopettaa tai määrätä

lopetettavaksi eläin.--” Tällä hetkellä siis Suomeen eläinterveyssäännösten vastaisesti toisesta EU:n jäsenvaltiosta siirretty lemmikkieläin voidaan määrätä lopetettavaksi, mutta EU:n ulkopuolisesta maasta siirretty lemmikkieläin voidaan lopettaa. Vastaavasti toisesta EU-maasta tai EU:n ulkopuolisesta maasta alle kuuden kuukauden ikäisten koiran- ja kissanpentujen tuontikiellon vastaisesti siirretty pentu voidaan määrätä lopetettavaksi tai lopettaa.

Tulli esittää, että eläintautilain 93 §:ää täsmennetään siten, että viranomaisen toimivalta eläimen lopettamiseen vastaisi eläinten hyvinvointilain 99 §:ssä säädettyä. Pykälään lisättäisiin mahdollisuus, että toimivaltainen viranomainen voi lopettaa tai määrätä eläimen lopetettavaksi.

Nykyinen sanamuoto, jonka mukaan Tulli tai aluehallintovirasto (1.1.2026 lukien Ruokavirasto) voi ”määrätä eläimen lopetettavaksi”, ei mahdollista sitä, että Tulli voisi huolehtia eläimen lopetuksesta käytännössä itse. Käytännön valvontatilanteissa, erityisesti silloin kun eläin on tuotu maahan säännösten vastaisesti ja tuoja ei kykene tai halua itse huolehtia lopetuksesta, on tarpeen, että viranomaisella on toimivalta toteuttaa lopetus viivytyksettä tuojan kustannuksella.

Lemmikkieläinten siirtojen valvonnassa korostuu eläintautien leviämisen estäminen. Erityisesti rabies (raivotauti) muodostaa vakavan ja kansanterveyttä uhkaavan riskin. Rabiasta esiintyy myös joissakin EU:n jäsenmaissa. Mikäli tuoja veloitetaan itse huolehtimaan eläimen lopettamisesta, on olemassa konkreettinen riski, että eläintä ei lopeteta lainkaan, vaan se jää haltijalle tai siirtyy toisen henkilön hallintaan. Tämä vaarantaa eläintautien torjunnan tavoitteet ja viranomaisvalvonnan tehokkuuden. Ehdotettu muotoilu ”lopettaa tai määrätä lopetettavaksi” on yhdenmukainen eläinten hyvinvointilain 99 §:n kanssa, jossa vastaava sääntely on osoittautunut toimivaksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Lainsäädännön yhdenmukaisuus tukee johdonmukaista soveltamiskäytäntöä eri valvontaviranomaisten välillä. Lisäksi ehdotus parantaa eläintautien torjunnan toteutumista käytännössä, kun viranomaisella on mahdollisuus puuttua tehokkaasti tilanteisiin, joissa eläimen siirtoa koskevia säännöksiä on rikottu eikä korjaavia toimenpiteitä ole mahdollista toteuttaa.

Muutos olisi aiheellista ulottaa koskemaan myös tuotteiden hävittämistä siten, että valvontaviranomaisella olisi mahdollisuus hävittää tai määrätä hävitettäväksi tuote, jos tuote tai sen mukana olevat asiakirjat eivät täytä niille eläinterveyttä koskevissa säädöksissä säädettyjä vaatimuksia. Tulli valvoo esimerkiksi sitä, että sian- tai villisianlihan siirto toisesta EU:n jäsenvaltiosta ei riko afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi annettuja säännöksiä. Afrikkalaisen sikaruton rajoitusvyöhykkeeltä siirrettyyn sian- tai villisianlihaan, jota ei ole asianmukaisesti merkitty tai jolta puuttuvat vaadittavat asiakirjat, liittyy konkreettinen riski tämän helposti leviävän eläintaudin leviämisestä Suomeen. Tällaisen tuotteen turvallisesta käsittelystä, säilyttämisestä ja hävittämisestä ei voida varmistua, jos tuoja on veloitettava hävittämään tuote itse. Muutos on siten perusteltu myös eläintautien torjunnan näkökulmasta, ja se vahvistaisi viranomaisten mahdollisuuksia toimia tehokkaasti riskitilanteissa.

Eläintautilain 93 §:n muuttaminen siten, että viranomainen voi lopettaa tai määrätä lopetettavaksi eläimen ja hävittää tai määrätä hävitettäväksi tuotteen, on eläintautien torjunnan kannalta

tarkoituksenmukainen täsmennys. Muutos poistaa käytännön soveltamisongelmia, turvaa viranomaisvalvonnan tehokkuutta ja yhdenmukaistaa sääntelyä eläinten hyvinvointilain kanssa.

Tuontivalvontalaki

Tulli kannattaa tuontivalvontalaissa säädetyn seuraamusmaksun aikarajan yhtenäistämistä eläintautilaissa säädetyn seuraamusmaksun aikarajan kanssa. Yhdenmukainen aikaraja selkeyttää seuraamusmaksun käyttöä sekä yhdenmukaistaa valvontaa. Eläintautilaissa säädetty yhden vuoden aikaraja on paremmin soveltuva kuin tuontivalvontalaissa säädetty kuuden kuukauden aikaraja. Tullilla ei ole muuta lausuttavaa tuontivalvontalakiin ehdotetuista muutoksista.

Joenperä Jasmin
Tulli - Valvontaosasto